

Рівень життя населення України та шляхи його стабілізації

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В статті розкрито сутність проблеми рівня життя населення України, а також запропоновано шляхи його стабілізації.

Ключові слова: рівень життя, прожитковий мінімум, шляхи стабілізації.

Abstract

The article describes the essence of the problem of living standards of the population of Ukraine, as well as suggests ways to stabilize it..

Keywords: standard of living, subsistence level, ways of stabilization.

Вступ

Економічний розвиток будь-якої країни світу, включаючи Україну, визначається досягнутим рівнем і якістю життя населення. У концепції “Програми розвитку Організації Об’єднаних Націй” (ПРООН) зазначається, що будь-яка держава світу в процесі свого економічного розвитку повинна в першу чергу створювати сприятливі умови для того, щоб життя людей було довгим, здоровим і наповненим творчістю. В період глибокої та системної економічної кризи проблеми стабілізації і зростання рівня життя населення, створення умов для повноцінного відтворення і ефективного функціонування трудового потенціалу стають провідними. Це пов’язано з тим, що від економічної стагнації найбільше потерпає особистий фактор виробництва, а втрати досягнутих параметрів рівня життя населення можуть бути настільки значними, що процес відтворення людського потенціалу змінює знак із плюса на мінус, тобто призводить до його глибинної деградації. Зазначене є вкрай соціально небезпечним явищем, яке не тільки масштабно руйнує продуктивні сили суспільства, а й небезпечно дестабілізує соціально-політичну ситуацію в країні.

Результати дослідження

За останні кілька років в Україні з’явилося абсолютно нове поняття «раптова бідність», з яким нам раніше стикатися не доводилося. Вплинули на це анексія Криму, бойові дії на сході й майже 2 мільйони вимушених переселенців. Більшість із них ще вчора мали все необхідне — житло, роботу, чітко визначений соціальний статус і були самодостатніми. Та миттєво втратили все й перетворилися фактично на біженців. В умовах фінансової та політичної кризи, що склалась в Україні, гостро стоїть проблема підтримання, стабілізації та забезпечення зростання рівня життя населення, створення умов для ефективного функціонування трудового потенціалу країни.

Україна зайняла 64 місце із 128 країн у рейтингу за індексом соціального прогресу в 2017 році. Відповідний список опублікувала американська організація Social Progress Imperative. Як зазначається, Україна посіла 64 місце, опинившись у групі країн, рівень соціального прогресу яких є вищим за середній. При цьому, за основними параметрами Україна випередила Білорусь (65 місце) і Росію (67 місце). Тим часом, Польща зайняла 32 сходинку. Згідно з рейтингом за 2017 рік, список очолили Данія,

Фінляндія та Ісландія. Social Progress Imperative щорічно публікує "Індекс соціального прогресу", в якому оцінює країни за основними факторами добробуту населення. До них відносяться: доступ до гігієни, житла, харчування, охорони здоров'я, інформації та освіти, а також дотримання прав і свобод людини і ступінь толерантності. Нагадаємо, в 2016 році Україна опинилася на 63 місці за індексом соціального прогресу, а в першу трійку потрапили - Фінляндія, Канада і Данія.

Прожитковий мінімум в Україні наближається до порогу бідності африканських держав, констатують експерти. За даними Організації Об'єднаних Націй, за межею бідності проживає більше 80 відсотків українців. Таке становище призводить до того, що незаможні люди погано харчуються і зрештою погіршується їхнє здоров'я. Фахівці радять у цьому зв'язку реформувати податкову систему щодо ввезення і реалізації продуктів, а також компенсувати вартість ліків для населення.

За стандартами ООН, якщо людина витрачає на проживання та продукти харчування менше 5 доларів на день, а на місяць менше 150 доларів, то вона живе за порогом бідності. Тобто в Україні, за курсом Нацбанку, мінімальна зарплата мала б становити приблизно 3750 гривень, зауважує нардеп. Якщо в африканських країнах поріг бідності 1,25 долара на день, то в Україні прожитковий мінімум на день становить півтора долара.

Що таке прожитковий мінімум?

Це не тільки харчування, це і проїзд в транспорті, і побутові послуги, і комунальні послуги, і одяг. Зовсім не враховують у прожитковий мінімум медичні послуги та освіти. Якщо проаналізувати ці чинники, то можна зрозуміти, що українці в більшості своїй знаходяться за порогом абсолютної бідності.

Низький рівень доходів не дозволяє українцям повноцінно харчуватися, раціон населення України є незбалансованим. Здебільшого це жирowo-вуглеводне харчування: українці споживають багато хліба, картоплі. Але продуктів тваринного походження у раціоні обмаль – м'яса, яєць, печінки, риби. Така ситуація згубно впливає на здоров'я, особливо на дитяче.

За нинішнім споживчим кошиком можна сказати, що наше населення давно знаходиться у стані прихованого голоду, а дехто навіть і цього не може купити. Через це ми можемо втратити підлітків і дітей. При такому поганому харчуванні ми будемо мати дуже великі проблеми, які не можна буде виправити. Помилки, допущені у дітей у період до 14-16 років, не можна виправити ніяким хорошим харчуванням.

На нашу думку, основними шляхами підвищення рівня життя населення мають стати:

- розробка чіткого та прозорого механізму фінансування державних програм економічного та соціального розвитку: освіти; охорони здоров'я; державної підтримки малозабезпечених сімей і багатодітних сімей; регулювання міграційних процесів; забезпечення молоді житлом та ін.;
- координація виконання перерахованих державних програм;
- розробка та впровадження державних мінімальних соціальних програм, які повинні бути спрямовані на фінансове забезпечення основних конституційних прав громадян;
- проінформованість населення щодо наявності тих чи інших програм економічного та соціального розвитку та можливості участі в них;
- зниження рівня безробіття населення та скорочення тіньового сектору економіки шляхом удосконалення податкового законодавства;
- розвиток ринку праці та забезпечення умов гідної праці;
- зміцнення фінансової бази та збереження єдиного соціального простору у розрізі областей, районів та інших адміністративно-територіальних одиниць країни;
- розвиток програм державно-приватного партнерства, що у подальшій перспективі дасть змогу підвищити рівень життя населення та задовольнити суспільні та економічні потреби людини.

Висновки

Добробут суспільства визначається рівнем добробуту кожного його громадянина. Сьогодні більшість українських громадян почувають себе приниженими через надзвичайну бідність і неможливість забезпечити собі й своїй сім'ї нормальні умови життя. Доходи значної частини населення не досягають прожиткового мінімуму, що негативно відбивається на соціальному самопочутті, психічному і фізичному здоров'ї людей. При цьому розрив у рівні доходів найбільш і найменш забезпечених груп населення досягнув критичного рівня.

Це суттєво гальмує процеси соціальної трансформації українського суспільства, створення середнього класу, котрий у розвинених країнах є гарантом соціально-політичної стабільності, головною продуктивною силою суспільства.

Україна лише тоді стане сучасною демократичною державою з розвинутою економікою і культурою, коли у складі українського середнього класу будуть не лише бізнесмени і комерсанти, але й учені, лікарі, працівники освіти, культури, інженерно-технічні працівники, кваліфіковані робітники, трудові доходи яких дозволять забезпечити високі життєві стандарти та якість життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Програми розвитку ООН [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/presscenter.html?rightpar_searchpressreleases_start=10.
2. UkrPress.Info. 80 відсотків населення України живе за межею бідності – ООН [Електронний ресурс] / UkrPress.Info. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/2254600-riven-zitta-ukrainciv-visij-niz-rosian-vceni.html>.
3. Рівень життя українців вищий, ніж росіян - вчені [Електронний ресурс]. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/2254600-riven-zitta-ukrainciv-visij-niz-rosian-vceni.html>.
4. Краснікова О.М. Рівень життя населення в Україні: проблеми та перспективи / О. М. Краснікова // Наукові праці Полтавської державної академії. – Вип. 2. – Т.3. Економічні науки. – Полтава : ПДАА, 2011. – С. 258-262.
5. МінФін. Прожитковий мінімум в Україні [Електронний ресурс] / МінФін. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://index.minfin.com.ua/ua/labour/wagemin/>.

Пазюк Олександр Сергійович – студент групи УБ-15б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, sashapazyuk1@gmail.com.

Бойчук Юлія Володимирівна – студентка групи УБ-15б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, yulia060798@gmail.com.

Науковий керівник: **Корнієнко Валерій Олександрович** – кандидат історичних наук, доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри суспільно-політичних наук, академік Української Академії політичних наук, Вінницький національний технічний університет, Вінниця.

Pazyuk Alexander Sergeevich - student of the UB-15b group, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, sashapazyuk1@gmail.com.

Boychuk Yulia Volodymyrivna - student of the UB-15b group, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, yulia060798@gmail.com.

Scientific supervisor: **Kornienko Valeriy Aleksandrovich** - candidate of historical sciences, doctor of political sciences, professor, head of the Department of Social and Political Sciences, academician of the Ukrainian Academy of Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.